

MUUTAMA SANA N. J. FEDOSEJEVISTA ¹³⁸

Muistelmani Nikolai Jevgrafovitsh Fedosejevista ovat 90-luvun alkuajoilta. En mene takuuseen niiden tarkkuudesta.

Asuin siihen aikaan maaseudulla, nimittäin Kazanissa ja Samarassa. Kazanissa ollessani olin kuullut Fedosejevista, mutta en ollut tavannut häntä henkilökohtaisesti. Keväällä 1889 matkustin Samaran kuvernementtiin, jossa vuoden 1889 loppukesällä sain kuulla Fedosejevin ja muiden Kazanissa toimineiden kerhojen jäsenten vangitsemisesta, muun muassa myös sen kerhon, johon olin osallistunut. Luullakseni minutkin olisi voitu helposti vangita, jos olisin jäänyt sinä kesänä Kazaniin. Pian sen jälkeen marxilaisuus alkoi aatesuuntana levitä ja läheni sosialidemokraattista aatesuuntaa, jota „Työn vapautus” ryhmä ¹³⁹ oli julistanut jo huomattavasti aikaisemmin Länsi-Euroopassa.

N. J. Fedosejev kuului niihin, jotka ensimmäisinä alkoivat julistaa noudattavansa marxilaista suuntaa. Muistan hänen aloittaneen tältä pohjalta väittelyn N. K. Mihailovskin kanssa, joka vastasi „Russkoje Bogatstvossa” ¹⁴⁰ erääseen hänen illegaaliseen kirjeeseensä. Tältä pohjalta alkoi minun ja N. J. Fedosejevin kirjeenvaihto. Muistan, että yhteyttä välillämme piti Hopfenhaus, jonka tapasin kerran ja jonka välityksellä yritin tavata Fedosejevia Vladimirin kaupungissa, siinä onnistumatta. Olin saapunut kaupunkiin toivossa, että hänen onnistuu päästä pois vankeudesta, mutta tuo toive ei toteutunut ¹⁴¹.

Sitten Fedosejev karkotettiin Itä-Siperiaan samaan aikaan kuin minutkin, ja Siperiassa hän teki itsemurhan, mihin syynä lienee ollut varsin onnettomiksi muodostuneista olosuhteista johtunut raskas omakohtainen elämä.

Sikäli kuin muistan, kirjeenvaihtoni Fedosejevin kanssa koski silloin heränneitä marxilaisen tai sosialidemokraattisen maailmankatsomuksen kysymyksiä. Mieleeni painui erikoisesti se, että Fedosejev sai kaikilta, jotka hänet tunsivat, osakseen erikoista myötätuntoa entisaikojen vallankumousmiestyyppinä, joka oli loppuun saakka uskollinen asialleen ja joka lienee vaikeuttanut asemaansakin santarmeihin kohdistuneilla tietyillä lausunnoillaan tai varomattomalla menettelyllään.

Minulta on saattanut jäädä jonnekin muutamia pätkiä Fedosejevin kirjeistä tai käsikirjoituksista, mutta ovatko ne säilyneet ja löydettävissä — siitä en voi sanoa mitään varmaa.

Joka tapauksessa Volganvarrella ja erällä Keski-Venäjän paikkakunnilla Fedosejev esitti niihin aikoihin tavattoman merkittävää osaa, ja sikäläisen väen kääntymiseen marxilaisuuteen vaikutti epäilemättä hyvin voimakkaasti tämä harvinaisen lahjakas ja asialleen harvinaisen uskollinen vallankumousmies.

6. XII. 1922.

*Julkaistu v. 1923 kirjassa
„Nikolai Ievgrafovitsh Fedosejev.
Eräs vallankumouksellisen marxilaisuuden
uranuurtajia Venäjällä
(Muistelmakokoelma)“.
Moskova—Pietari
Allekirjoitus: L e n i n*

*Julkaistaan
kokoelman tekstiin
mukaan*